

AMALIA JUNESTRÖM¹

Content Moderation and Fact-Checking: A Study of Journalists' Information Practices in the Contemporary News Media Landscape – Svensk sammanfattning

Det här bidraget består av den svenska sammanfattning som ingår i avhandlingen *Content Moderation and Fact-Checking: A Study of Journalists' Information Practices in the Contemporary News Media Landscape*. Avhandlingen försvarades den 27 maj 2022 och är publicerad i serien *Skrifter utgivna av Inst. för ABM* vid Uppsala universitet. Avhandlingsskappan är fritt tillgänglig på DiVa (www.diva-portal.org).

Nyckelord: informationspraktiker, informationslandskap, genre, informationsinfrastrukturer, diskurser, moderering, faktagranskning

¹ Amalia Juneström vikarierar som universitetslektor vid Institutionen för ABM, Uppsala universitet. Där undervisar hon på masterprogrammet i ABM och masterprogrammet i digital humaniora och är även verksam inom forskningsprojektet CAPTURE. I sin forskning har hon undersökt journalistiska informationspraktiker. Email: amalia.junestrom@abm.uu.se.

Amalia Juneström

Content Moderation and Fact-Checking

A Study of Journalists' Information Practices in the
Contemporary News Media Landscape

Bild 1. Avhandlingens tryckta framsida

Svensk sammanfattning

INLEDNING

Denna avhandling utforskar hur journalister utövar två specifika informationspraktiker som båda har växt fram parallellt med att journalistiken i allt högre grad har digitaliserats. Praktikerna – moderering av kommentarsfält på nätet samt faktagranskning av påståenden som i hög grad sprids på internet – har tagit form inom dagens medielandskap och blivit en del av detta.

Avhandlingens syfte är att belysa hur journalisters sätt att hantera kommentarsfält på nätet och att faktagranska har kommit att bli en del av ett digitalt journalistiskt informationslandskap. Mer specifikt avser avhandlingen att öka kunskapen om hur stötande användarkommentarer till

AVHANDLINGSSAMMANFATTNING

Tidskrift för ABM | Vol. 8. No. 1, 2023.

Institutionen för ABM, Uppsala Universitet.

nyhetsartiklar och problemet med desinformation har bidragit till att skapa nya informationspraktiker.

Två av avhandlingens delstudier fokuserar på journalisters moderering av kommentarsfält till nyhetsartiklar på nätet och två på faktagranskning.

ARTIKEL I

Avhandlingens första delstudie syftar till att belysa hur professionella praktiker, som uppstått för att hantera stötande inlägg i kommentarsfält till nyhetsartiklar på nätet, har utvecklats i ett digitalt nyhetsjournalistiskt informationslandskap.

I studien genomfördes tio semi-strukturerade intervjuer med journalister från fyra olika länder – Sverige, Danmark, Tyskland och Kanada – om deras arbete med att moderera kommentarsfält under nyhetsartiklar som publicerats på nätet. I undersökningen tillämpades en variant av praktikteori för att förklara hur journalister resonerar kring sitt arbete med att bemöta användare i kommentarsfält. Det teoretiska ramverket är inspirerat av Lloyds informationslandskapsbegrepp, vilket är ett begrepp som teoretiserar den miljö som journalisterna verkar inom. I den här studien användes informationslandskapet som en förklaringsmodell för hur journalisters upplevelser och erfarenheter medverkar till att informationspraktiker förändras och utvecklas inom en specifik kontext.

Artikeln belyser betydelsen av hur normer, värderingar och ideologier, liksom regler och känslor, är avgörande för hur journalister uppfattar vad det är de gör när de arbetar med kommentarsfält.

Artikeln visar också att journalister i hög grad stödjer sig på samma ideologiska resonemang när de förklarar helt olika sätt att hantera användarkommentarer. Exempelvis kunde de intervjuade journalisterna använda främjandet av demokratiska principer såsom yttrandefrihet som argument både för och emot en strikt moderering av kommentarsfält. Det framgår även att den gemenskap som journalister uppfattar att de är en del av och som påverkar hur de förstår sina arbetsuppgifter inte är särskilt beroende av utövarnas geografiska hemvist eller specifika organisationstillhörighet. Istället har det nationsöverskridande informationslandskapet, som journalisterna är en del av, större betydelse för hur de uppfattar sitt uppdrag.

AVHANDLINGSSAMMANFATTNING

Tidskrift för ABM | Vol. 8. No. 1, 2023.

Institutionen för ABM, Uppsala Universitet.

ARTIKEL II

Avhandlingens andra delstudie syftar till att skapa förståelse för hur vitt skilda praktiker för att bemöta problemet med stötande användarbeteenden i kommentarsfält till nyhetsartiklar är sammanvävda i en dynamisk mediestruktur.

Studiens empiriska material utgjordes av samma semi-strukturerade intervjuer som låg till grund för avhandlingens första delstudie. I studien analyserades tio intervjuer med journalister från fyra olika länder. Analysens fokus låg på journalisternas berättelser om hur deras arbetsmetoder påverkar andra aktörer, som också verkar inom kommentarsfälten, bemöter användarkommentarer som av dem uppfattas som stötande.

I artikeln används informationsinfrastruktur som teoretiskt begrepp för att ringa in hur praktiker bidrar till nya arbetssätt och mediestrukturer.

Några av de praktiker som ingår i strukturen, t.ex. moderering av användarkommentarer och hashtagging, förefaller vid ett första ögonkast att ha mycket lite gemensamt. Drivkrafterna till varför olika aktörer engagerar sig i kommentarsfält skiljer sig också åt och i kommentarsfälten möts vitt skilda aktörer och praktiker som har en sak gemensamt, nämligen att de uppkommit som en reaktion på att vissa användarkommentarer ibland uppfattas som stötande.

Snarare än att förändring skapas av enskilda aktörer belyser artikeln att en mångfasetterad struktur av olika praktiker bidrar till förändring genom att de verkar i relation till varandra.

ARTIKEL III

Avhandlingens tredje delstudie syftar till att skapa förståelse för faktagranskning som en samtida journalistisk genre. I undersökningen bidrog genrebegreppet till att förklara hur tre amerikanska faktagransknings-organisationer arbetar med sina webbsidor.

I studien analyserades innehåll från Snopes, FactChecks och PolitiFacts webbsidor. Materialet bestod av ett urval av faktagranskningar och visuella element som publicerats på organisationernas webbsidor under två olika perioder. Materialinsamlingen ägde rum vid två tillfällen med sex

AVHANDLINGSSAMMANFATTNING

Tidskrift för ABM | Vol. 8. No. 1, 2023.

Institutionen för ABM, Uppsala Universitet.

månaders mellanrum under corona-pandemin (den 18 till 23 mars respektive 22 till 28 september 2020). På så sätt utgjordes en stor del av materialet av rapporteringar relaterade till covid-19. Analysen av materialet fokuserade på hur faktagranskarna kommunicerade sina utlåtanden visuellt och textuellt.

Studien fann att faktagranskarnas arbetsprocesser, metoder och sätt att kommunicera i hög grad har kommit att bli typifierade. Ett exempel på ett typifierat arbetssätt är de värderingssystem som uppkommit för att betygssätta sanningshalten i de påståenden som faktagranskas. Ofta använder sig faktagranskare av färgglada symboler för att utvärdera och visualisera sina utlåtanden. Andra exempel är de tydliga och vägledande rubriker som informerar läsarna om utslaget av en faktagranskning innan de läst artikeln samt de lättillgängliga artikelstrukturer som kännetecknar faktagranskningarna.

Artikeln belyser hur de uttryck som faktagranskningsgenren tar sig har formats av förekomsten av olika behov inom dagens informationslandskap. Exempelvis har uppfattningen om att det finns ett behov av att återskapa ett förlorat eller skadat förtroende för nyhetsmedier hos allmänheten bidragit till att utforma nya metoder för att på ett transparent sätt kommunicera vad det är faktagranskare gör. Även om de värderingar och föreställningar som dominerar traditionella nyhetsmediediskurser återfinns i ett faktagranskningssammanhang har också föreställningar, som annars är kännetecknande för ett akademiskt arbetssätt, fått betydelse för hur faktagranskarna arbetar. Tillsammans har dessa värderingar bidragit till att ge upphov till en ny journalistisk genre som skiljer sig åt från andra nyhetsgenrer. Denna nya genre har införlivats i en samtida nyhetskultur och bidrar i sin tur till att påverka och förändra det journalistiska informationslandskapet.

ARTIKEL IV

Avhandlingens fjärde delstudie syftar till att belysa hur en samtida faktagranskningspraktik konstrueras diskursivt i svenska nyhetsmedier och till att åskådliggöra ideologiska föreställningar och värderingar om faktagranskning i samhället. I undersökningen analyserades ett urval texter som publicerats i två av Sveriges största morgontidningar och olika diskurser som kännetecknar hur faktagranskning

AVHANDLINGSSAMMANFATTNING

Tidskrift för ABM | Vol. 8. No. 1, 2023.

Institutionen för ABM, Uppsala Universitet.

framställs i svensk nyhetsmedia identifierades. Studien utgick från Faircloughs kritiska diskursteori (CDA). Genom tillämpning av ett diskursteoretiskt tillvägagångssätt gjorde studien vissa teoretiska ställningstaganden som har att göra med språkets sociala betydelse. En utgångspunkt i studien är till exempel att språket är meningsskapande och bidrar till att forma hur människor handlar och förhåller sig till världen omkring dem.

I studien identifierades tre övergripande diskurser som kontrasterar och motsäger varandra. Den första förhåller sig positiv till faktagranskning och bejakar de arbetssätt som ingår i praktiken. Den andra diskursen förhåller sig negativ till faktagranskning och bestrider bland annat att det skulle vara en effektiv arbetsmetod för att bekämpa desinformation. Slutligen identifierades en tredje diskurs som på engelska benämndes "the agency discourse". Denna diskurs reflekterar olika uppfattningar om aktörernas roll i faktagranskningen och föreställningar om vem som bör ta på sig ansvaret för att bekämpa spridning av felaktig och missvisande information.

Samtliga diskurser rymmer flera underdiskurser. Den första diskursen rymmer exempelvis två underdiskurser varav den ena reflekterar uppfattningar om faktagranskning som ett botemedel mot desinformation och den andra uppfattningar om faktagranskning som en metod att fastslå vad som är sant och ett sätt att upprätthålla objektivitet. Inom den andra diskursen identifierades tre stycken underdiskurser. Den första ifrågasätter faktagranskning som ett effektivt verktyg i kampen mot desinformation. Den andra underdiskursen reflekterar föreställningar om att faktagranskning skulle kunna vara skadligt för demokratin och den tredje en oro över att praktiken skulle kunna bidra till att legitimera och ytterligare befästa konspirationsteorier. Inom den tredje övergripande diskursen identifierades två underdiskurser. Den ena etablerar faktagranskning som ett journalistiskt åtagande och den andra reflekterar föreställningar om den roll sociala medier spelar eller bör spela i arbetet med att faktagranska information som sprids på nätet.

Studien fann att olika diskurser överlappar varandra och att flera av dem står i direkt konflikt med varandra. Artikeln visar även att faktagranskning i mycket hög grad är politiserad. Det framgår också att uppfattningarna om faktagranskning är betydligt mer komplexa än vad de ger

AVHANDLINGSSAMMANFATTNING

Tidskrift för ABM | Vol. 8. No. 1, 2023.

Institutionen för ABM, Uppsala Universitet.

intryck av att vara i den växande forskningslitteratur som undersöker ämnet.

SLUTSATSER

Avhandlingen visar att de två undersökta informationspraktikerna – moderering av kommentarsfält och faktagranskning – är sammanflätade med journalistiska normer och värderingar samt med de sätt på vilka journalister uppfattar sitt uppdrag. Efterhand som praktikerna har tagit form har de vävts in i journalisternas uppdrag på ett sådant sätt att de blivit en del av dagens journalistiska informationslandskap. Avhandlingen visar också att de sätt på vilka praktikerna utövas har uppstått genom en förhandlingsprocess där olika journalistiska principer ställs mot varandra. Exempelvis vägs demokratiska principer om yttrandefrihet mot journalistisk kvalitet i en diskussion om hur användarkommentarer och desinformation ska hanteras och bemötas. De motiv som driver journalister att engagera sig i moderering av användar-kommentarer och faktagranskning kännetecknas av en spänning mellan olika handlingsalternativ. Det framkommer exempelvis att motiven bakom journalisternas val att inlemma de två praktikerna i sin yrkesutövning är mycket mer komplexa än vad de vid en första anblick ger sken av att vara. De sätt på vilka problemen med aggressivt användarbeteende och spridning av desinformation hanteras är långt ifrån givna och de är i högsta grad förhandlingsbara.

Referenser

For references, see the original edition of the text:
[urn:nbn:se:uu:diva-471068](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:se:uu:diva-471068)

Copyright: CC BY-NC-ND-4.0

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>